

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

бр. 9, година VIII, 30 ноември 2002 г. Будапеща, Унгария

ПОЛАГАНЕ НА ВЕНЦИ В БЪЛГАРСКОТО ВОЕННО ГРОБИЩЕ В ХАРКАН

Стана вече традиция в навечерието на "Задущница" българи и унгарци заедно да отдават почит пред паметта на падналите за освобождението на Унгария от фашизма български войни. Пред обелиска в центъра на българското военно гробище край Харкан бяха дошли представители на

български и унгарски институции и организации, за да положат венец и се поклонят пред паметта на тези българи, които далеч от родината, са дали живота си за свободата на братския унгарски народ. И този ритуал се повтаря всяка година и ще се повтаря и за в бъдеще, защото жерт-

вата в името на свободата винаги ще бъде жива в паметта на нашите два народа.

Венци положиха представители на Българското посолство, на Българското републиканско самоуправление, Българската православна църква, Българския културен институт, Българското училище, а от унгарска страна – от името на Министерството на отбраната, кметствата в Пейч и Харкан, Окръжното събрание на окръг Бараня, Съюза на унгарските антифашисти.

Представителна част на унгарската армия отдаде военни почести. Изпълнени бяха националните химни на България и Унгария.

В БРОЯ ЧЕТЕТЕ:

Уважаеми Читателю

Интервю с д-р Тошо Дончев.....

Вести от самоуправленията

Културни новини

Нови книги

Разказ от Георги Иринков

Детска страница

Лечение чрез мед

Българската икона

Уважаеми Читателю!

Смирено ще помоля за Вашето снизхождение, че ще привлече за минута вниманието Ви към моето писание, но повярвайте ми - не съм виновен за това! Знаете приказката за този, който случайно видял, че цар Траян има магарешки уши. Изгарял от желание да го каже на всеослушание, но го било страх. Изкопал дълбок трап, влезнал в него и се развикал с пълен глас: "Цар Траян има магарешки уши!, Цар Траян има магарешки уши!", ама никой да не може да го чуе, трапът - дълбок, поглъща звука! Така хем си казал своето, хем не привлякъл гнева на царя. Аз пък правя точно обратното - като видя или науча нещо интересно искам да го съобща на всички. В случая това и правя - казвам открито какво съм чул за тържеството за Димитровден и за фолклорната вечер "Булфест", проведени в културния дом. Разказаха ми мои приятели. Яд ме е само, че не можах да присъствам. А е заслужавало да се види. Чутото толкова ме впечатли, че не мога да се стърпя да не го споделя с Вас, уважаеми Читателю! "Булфест" е преминал при голям успех! Музика, танци, веселие, все млади хора, има ли нещо по-хубаво от това? Искрено се радвам и не вярвам да има някой, който да не изпитва подобни чувства. Де всичко да вървеше така както танците! Например да имаше слушатели на интересната лекция за Хр. Ботев на нашия уважаван колега д-р Александър Варо, или на литературната вечер на "Малко театро" посветена на творчеството на поета Д.Дамьянов, или пък с такъв успех да се организира някаква авторска вечер на виден български писател, учен, артист, художник, музикант, да се представи новоизлязла книга, да се проведе напр. една конференция на тема интересна за нашите сънародници тук и пр. и пр., то културната дейност е необятна. Че можем да "правим" избори с небългари, че можем да "правим" самоуправления, в които българският език едва ли се използва - това вече го разбраха всички. Малко по-трудничко ще бъде да "правим" българска култура или да отстояваме езика и единичността си с небългари, но и на това ще се научим, пък може да започнем акция за побългаряване на българските самоуправления? Защо пък не, но това ще стане след като вдигнем още два-три етажа на културния дом с парите на унгарските данъкоплатци! Че сегашният вече ни е тесен. Само трябва да побързаме, че дотогава може и да не останат българи. Но това е невъзможно, уважаеми Читателю! В никакъв случай! На тържеството за Димитровден, като част от "културната" програма, върху масите на наши сънародници са се въртели такива кръшни ключоци, (как съжалявам само, че не съм бил там!) че едва ли някое българско сърце би останало равнодушно към българската култура и да не изпита национална гордост, че е българско. Не можах само да разбера, уважаеми Читателю, дали изпълнителката е българка, но това в случая няма никакво значение. Важното е, че сме българи! И че отстояваме твърдо българското име!

Димитър Цуцуманов

НАТО – БЪЛГАРИЯ

България и още шест страни кандидати – Румъния, Словения, Словакия, Литва, Латвия и Естония – днес получиха покана за започване на преговори за присъединяване към НАТО. Решението беше оповестено от генералния секретар на алианса Джордж Робъртсън през първия ден от срещата на върха на НАТО в Прага. България вървя повече от десетилетие към своето членство в Организацията на Северноатлантическия договор. Двама български президенти – Желю Желев /от 1990 до 1997 г./ и Петър Стоянов /от 1997 до 2002 г./ се надяваха да подпишат документите за присъединяването на България към пакта. Това ще има шансът да стори сегашният държавен глава Георги Първанов. На 14 февруари 1994 г. Желю Желев подписа Рамковия документ на Партиборство за мир и България се присъедини към създадената месец по-рано програма на НАТО. През 1995 г. в Народното събрание бяха внесени два проекта за кандидатстването на България в пакта. В началото на 1997 г. по предложение на новоизбрания президент Петър Стоянов служебното правителство на Стефан Софиянски реши България да се кандидатира за пълноправен член на НАТО. През май 2000 г. България, заедно с останалите кандидати за НАТО от Източна Европа, в декларация отправи искането си да получи покана в алианса през 2002 г. (БТА).

Обръщение на министър-председатели Симеон Сакскобургготски

Поканата към България за членство в НАТО е голяма заслуга на българския народ, се казва в обръщение на министър-председателя Симеон Сакскобургготски, разпространена днес от правителствената информационна дирекция. Премиерът подчертава в своето изявление, че българският народ подкрепя приобщаването на страната към демократичните ценности на евроатлантическите нации, въпреки трудностите на прехода. В съвременната история на България това събитие ще се нареди сред най-значимите в началото на 21 век – не само заради формалното причисляване на държавата ни към Алианса, но и заради потвърждаването на факта, че само с общи усилия можем да постигнем своите приоритетни цели и да реализираме нашите национални интереси, се казва в обръщението. Премиерът посочва, че членството в НАТО дава на нашата страна сигурност, нови икономически перспективи и авторитет сред световните инвеститори, което е предпоставка и за по-висок жизнен стандарт.

Симеон Сакскобургготски казва още, че чувството на удовлетвореност не е пречка да си дадем ясна сметка за новите отговорности, които стоят пред нас (БТА).

БЪЛГАРИЯ-НАТО-ПОКАНА-КОМЕНТАРИ-ОБОБЩЕНИЕ

Парламентът и правителството оцениха като историческа за Европа поканата към България и още 6 страни за членство в НАТО

На 21. XI. с бурни аплодисменти и ставане на крака депутатите посрещнаха в пленарната зала новината, че България е поканена да започне преговори за присъединяване към НАТО. В 10.56 ч. генералният секретар на НАТО Джордж Робъртсън обяви седемте страни, сред които и България, поканени за членство в алианса. Решението бе оповестено на започналата в Прага среща на върха на Северноатлантическия пакт. В първите си коментари министрите и представителите на парламентарно представените политически сили оцениха поканата като безспорен успех за страната, който се дължи на усилията на всички български правителства в последните 13 години. Обща беше и оценката, че поканата за членство в НАТО е исторически момент в най-новата история на страната. Парламентът и правителството излязоха с декларации, в които поканата към България и другите 6 страни се оценява като исторически момент в развитието на Европа, след който нейното изкуствено разделение безвъзвратно отива в миналото. Отправените покани за започване на преговори за присъединяване към алианса, заедно с предстоящото разширяване на ЕС, окончателно слагат край на разделението на Европа, наследено от Втората Световна война, се казва в декларацията на Народното събрание. Парламентът и правителството заявиха своята решимост да продължат упорито и целенасочено да работят за успешното завършване на процеса на присъединяване към НАТО. В обръщение на министър-председателя Симеон Сакскобургготски, разпространено от правителствената информационна дирекция, поканата към България за членство в НАТО се определя като голяма заслуга на българския народ. В съвременната история на България това събитие ще се нареди сред най-значимите в началото на 21 век – не само заради формалното причисляване на държавата ни към алианса, но и заради потвърждаването на факта, че само с общи усилия можем да постигнем свои-

те приоритетни цели и да реализираме нашите национални интереси, се казва в обръщението. Министър-председателят приветства всички българи за полученото днес признание. Премиерът посочва, че членството в НАТО дава на нашата страна сигурност, нови икономически перспективи и авторитет сред световните инвеститори, което е предпоставка и за по-висок жизнен стандарт. Председателят на парламента Огнян Герджиков определи поканата за членство в НАТО като безспорен успех за България, който се дължи на усилията на много български правителства.

С думите: “С общи усилия успяхме” външният министър Соломон Паси коментира от Прага новината за получената от България покана за членство в НАТО. От тук нататък предстои мобилизация, защото първа предстои ратификацията, по която ще има много работа, посочи външният министър. Връщане назад няма. България приключи един огромен и много труден период от своята история. България навлезе в нова фаза от своята история и вярвам, че това е далеч по-радостна и далеч по-перспективна фаза, убеден съм, че бъдещето ще го докаже, добави Паси. Според председателя на парламентарната комисия по външна политика, отбрана и сигурност Станимир Илчев първа стъпка след получаването на покана към България за членство в НАТО ще бъде сформирането на ефективен екип за преговори. По думите му до една – две седмици България може да създаде такъв екип, да го обяви и да оторизира действията му. Като друга предстояща стъпка председателят на външната комисия посочи провеждането на парламентарно ниво на сондажи и консултации за подготовка на условия ратификацията на присъединителния протокол да стане в максимално кратък срок и без затруднения. Като историческо събитие за България, за останалите шест поканени страни и за Европа определи пред БТА поканата за НАТО в Прага и президентът

Жельо Желев. Той беше държавен глава от 1990 г. до 1997 г. По думите му събитието е историческо, защото окончателно слага кръст на наследството от Ялтенската конференция, разделила света в периода на Студената война. Според д-р Желев поканата за членство в НАТО е втората голяма стъпка на България – след приемането ѝ за редовен член на Съвета на Европа на 7 май 1992 година, към постигането на външно-политическите приоритети на страната – интеграцията в европейските и евроатлантическите структури. На 14 февруари 1994 г. Жельо Желев подписа Рамковия документ на Партньорство за мир и България се присъедини към създадената месец по-рано програма на НАТО. Получената днес покана за НАТО е голямо удовлетворение и успокоение за всички ни, защото беше направена стъпка, приета съзнателно от целия народ, не само от политиките. Когато нацията успее да направи една успешна стъпка, това е знак за добра перспектива. Така коментира пред БТА новината на деня кметът на София и бивш премиер на България (12 февруари – 21 май 1997 г.) Стефан Софиянски. В началото на 1997 г. по предложение на новоизбрания президент Петър Стоянов служебното правителство на Стефан Софиянски реши България да се кандидатира за пълноправен член на НАТО. Според бившия външен министър Стоян Сталев България, като страна от центъра на Балканите, в качеството си на член на НАТО значително ще допринесе за окончателното стабилизиране и успокояване на региона. Сталев бе външен министър в служебното правителство на Стефан Софиянски от 12.2.1997 до 21.5.1997 г., и е настоящ посланик на България в Турция.

С шампанско, балони и знамена членове на Атлантическия клуб посрещнаха пред НДК новината за отправената към България покана за членство в НАТО. При вестта за поканата от Прага две знамена на България и на НАТО бяха спуснати от върха на сградата на НДК.

ВЕСТИ ОТ САМОУПРАВЛЕНИЯТА

СРЕЩА СЪС СТОЯН РАЛЕВ

Гост на Българското републиканско самоуправление на 13 ноември беше Стоян Ралев, пълномощен министър при Посолството на Република България в Унгарската република. За много от членовете на самоуправлението той е отдавнашен познат от няколкото предишни негови мандата като дипломат в Българското посолство. Това могат да кажат и много други наши сънародници, тъй като бащата на Стоян Ралев е бил учител в българското училище в Будапеща, а и самият той е учил в училището. Може би и затова срещата премина толкова

интересно и задушевно, на Стоян Ралев бяха поставени много въпроси, на които той даде компетентен отговор.

Тържество за Димитровден

Българското самоуправление в Сигетсентмиклош на 10 ноември организира тържество за Димитровден. Изпълнена беше концертна програма с участието на танцовите състави "Янтра" и "Росица", известния български гайдар Петър Бонев и изпълнителя на пиано Запрян Брънчев.

Дискусия за обучението по български език

На 30 октомври 2002 г. Изследователският институт на българите в Унгария и Българското републиканско самоуправление организираха еднодневна конференция по проблемите на езиковото обучение по български език с участието на учителите от Българо-унгарското училище, преподаватели от катедрата по български език в университета "Лоранд Йотвюш", лектора по български език, представители на Столичното и Републиканското български самоуправление, на родителския комитет към училището, на Дружеството на българите в Унгария, на Българското посолство и Български културен форум. В своята лекция д-р Ленке Чикхеи – директор на Изследователския институт на българите в Унгария информира за резултатите от изследванията на Изследователския институт за малцинствата към Унгарската академия на науките, за краткосрочните и дългосрочни задачи, определени след обобщаване на резултатите от направената анкета. В диалога след лекцията всички заинтересовани страни направиха конкретни предложения по въпросите на обучението на български език, извънучилищните занимания на учащите, възможностите за продължаване на образованието им и процеса на тяхното интегриране и приобщаване в обществото.

Дискусията се подпомага от Фонда за национални и етнически малцинства.

САМОУПРАВЛЕНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ОБЩНОСТ

БУДАПЕЩА, I. квартал

Пламен Ценов, Маргарета П. Джонгова, Др. Атила Дудаш, Лаура Банфалви (зам. председател), Марин Караилив (председател)

БУДАПЕЩА, III. квартал

Иван Караилив (председател), Ради А. Радев (зам. председател), Иванка Караилева, Тодорка М. Удварева, Иван И. Удварев

БУДАПЕЩА, IV. квартал

Борис И. Байчев (зам. председател), Д-р Данчо Д. Мусев (председател), Димитър Танев, Мариана Яламова

БУДАПЕЩА, V. квартал

Жолт Дороги, Емько Барадлаи, Росен Чернев (зам. председател), Драгета Белошинова (председател), Георгина Чара

БУДАПЕЩА, VI. квартал

Янош Байчев (зам. председател), Иван Цочев Иванов, Ангел Грозданов (председател), Денка Колева Иванова, Габор Генчев

БУДАПЕЩА, VII. квартал

Матей Й. Тодоранов, Петър Киров, (председател), Владимир Кирков, Лайош Шаламон, Николета Каназирева

БУДАПЕЩА, VIII. квартал

Милка Байчева (зам. председател), Юлиана Гизела Калицова (председател), Мария Юдит Хегедюш, Петър Генов, Любомир М. Желязков

БУДАПЕЩА, IX. квартал

Владимир Калицов (председател), Петър П. Петров, Ливия Генова, Жолт Чаба Давид, Калицов Ризов Тодорне (зам. председател)

БУДАПЕЩА, XI. квартал

Илия К. Маринов, Антони Дончев, Антон Бонев (председател), Харгитаи Габорне (зам. председател), Дьордь Добрен

БУДАПЕЩА, XII. квартал

Адриана Пападопулос, Зафир Гета Гиуриато, Габор Мондович, Димитър Куцаров (председател), Ката Риндт (зам. председател)

БУДАПЕЩА, XIII. квартал

Ангел Иванов, Нора Веса Симеонова (зам. председател), Чаба Варга, Едит Баркович, Жанет Варга (председател)

БУДАПЕЩА, XIV. квартал

Емил Иванов (председател), Моника Тютюнкова, Дьордь Ченки, Илия Караилив, Светла Кьосева (зам. председател)

БУДАПЕЩА, XV. квартал

Маргит Балог, Чила Илона Фьолдеш (зам. председател), Габриела Хаджикостова (председател), Нора Матяшовски, Пал Гуя

БУДАПЕЩА, XVI. квартал

Никола Й. Тодоранов (председател), Карой Караилив, Норберт Варо (зам. председател), Ицван Ямбор, Опиене Францис Аугустине

БУДАПЕЩА, XVII. квартал

Д-р Снежка Здравкова, Виолета Фратер (председател), Красимира Гаджикова, Иван Д. Каназирев, Майне Паулина Бумбовска (зам. председател)

БУДАПЕЩА, XVIII. квартал

Йордан С. Бебревски (зам. председател), Валентин Цуцуманов, Иван Г. Царвулджиев, Андраш Минков, Марин Х. Цанов (председател)

БУДАПЕЩА, XIX. квартал

Кристиан Й. Тютюнков, Йордан Х. Тютюнков (председател), Адриан Цуцуманов, Кристина Б. Хаджипеткова, Моника Хаджипеткова (зам. председател)

БУДАПЕЩА, XX. квартал

Габриела М. Попова, Диана Точева, Иван Точев, Димитър Цуцуманов (зам. председател), Норберт Енчев (председател)

БУДАПЕЩА, XXI. квартал

Др. Вазул Мангов (зам. председател), Владимир Енчев, Михайл Главанов, Шандор Бьосе, Цвятко Йоргов (председател)

БУДАПЕЩА, XXII. квартал

Д-р Тошо Дончев, Алекси П. Андонов (зам. председател), Д-р Роберт Иван Ангелус, Петър Бочков, Христо Х. Дачев (председател)

БУДАПЕЩА, XXIII. квартал

Йожеф Клементи, Золтан Шейем, Дьордь Такач (зам. председател), Ерика Силади, Симеон Варга (председател)

ХАЛАСТЕЛЕК

Никола Кушев, Гардев Шишманов Канчоне (председател), Попгеоргиев Ноколане (зам. председател), Петър Кушев, Вероника Владова

ДУНАХАРАСТИ

Петър Байчев, Мария Симеонова, Енчо П. Байчев, Милан Кирилов, Тамаш Каранев

СИГЕТСЕНТМИКЛОШ

Милан Киров (председател), Боянка В. Джонгова (зам. председател), Здравко Джонгов, Иванка И. Владова, Красимира Тихова

ШОПРОН

Д-р Михайл Димитър Иринков (председател), Ерньо Кондор, Д-р Иринковне Силвия Фодор, Золтан Ференц Варга, Виктор Имре Рабенщейнер (зам. председател)

ВЕСПРЕЙМ

Дюла Моор, Христина Моор, Ефтим Донев, Арон Якоч (председател), София Якоч

ПЕЙЧ.

Йордан Бонев (председател), Илия Т. Атанасов (зам. председател), Часар Яношне, Йорданов Ицван Ласлоне, Папне Елза Д. Бичева,

МИШКОЛЦ

Д-р Мария Николасва, Янош И. Вълчев (председател), Байчев Данчо Белане, Коста Н. Ганчев, Бартане Донка Бонева (зам. председател)

Фелньожолца

Гугов Дончев Николане, Стойчо Ангелов (зам. председател), Молнар Атилане, Майор Адамне (председател), Ева Пуклуш

ДЕБРЕЦЕН

Шапне Нели Мишколци, Ицван Делеф, Петър Таньи, Димитранка Д. Мишколци (председател), Сидеров Борисов Димитерне (зам. председател)

“Българино, знай своя род и език...”

По случай 280 годишнината от рождението на Паисий Хилендарски Министерството на образованието и науката на Република България учреди паметен плакет, с който бяха наградени двадесет българи от различни държави по света, дали своя принос за образователното дело на българите в чужбина. Между удостоените с първа награда е и нашият сънародник г-н Тошо Дончев.

Бихте ли споделили с читателите по повод високото отличие, какво значение придавате на наградата в аспект

та на развитието на събдините на българите в Унгария, как оценявате ролята на родния език в една чуждозична среда?

За мен тази награда е от изключително голямо значение, тъй като тя е не само персонална, а е и признание за българската общност в Унгария. Една от основните задачи, поставени пред мен като български деятел на общността от години насам е именно грижата за образователното дело. Но моят скромнен принос е несъмнено без сътвореното от нашите прадеди българско училище. Само с тяхна помощ, чрез техния безкористен патриотизъм ние, съвременниците на XXI век можем да се радваме на едно високо признание. И като служебно лице, и в качеството си на създател на фондация “Проскола булгарики” и през последните години винаги съм работел и лобирал за българското образователно дело в Унгария. Изпълва ме с гордост и приятно удовлетворение фактът, че тази дейност е забелязана и оценена. От друга страна всяко признание стимулира за нови усилия, възлага върху ни още по-голяма отговорност. Човек, признат, отличен от майка България никога не може да остане частно лице в българо-унгарските отношения и не може да не ратува според най-благородните си убеждения за добрините на българската общност в Унгария. Дори формално и да си встрани от дадена функция, е невъзможно да не си съпричастен, да си пасивен към обществените дела. Това отличие, носещо името на Паисий Хилендарски ни отвежда неминуемо към историческото мислене, кара ни да направим равностметка на извървяния път, още повече, че пред Унгария и пред българите в Унгария предстоят нови преломни моменти. След по малко от две години Унгария ще влезе в Европейския съюз, което налага не само на държавно, но и на малцинствено ниво активно адап-

тиране, интегриране в общоевропейските структури и механизми. Става въпрос за коренно нова политическа, икономическа и обществена ситуация, която ще окаже своето силно въздействие върху колективното просъществуване на българите в Унгария.

В контекста на изискванията на основните документи на Европейския съюз за съхраняване на родния език, Унгария се присъедини към Европейската харта за регионални и малцинствени езици. Бихте ли анализирали как унгарската страна се ангажира в този процес и какво е мястото на нашия, българския език?

През минали тази година Агенцията за национални и етнически малцинства в Унгария организира международна научна конференция, свързана с изпълнението на задълженията, залегнали в Европейската харта за регионални и малцинствени езици. През 1992 година Унгария между първите се присъедини и подписа този международен документ, признавайки на територията на страната шест малцинствени езици. Пристигнал през 1993 година Закон за малцинствата разширява броя им на тринадесет. Аз участвах в научната конференция с лекция за запазването и развитието на българския език, съгласно изискванията на Хартата. Той трябва да се включи в рамковата спогодба, защото това осигурява по-големи гаранции за запазването на езика след влизането на страната в Европейския съюз. Ние имаме всички предпоставки, осигурени от българските институции, като училище, културни дружества, средства за местна масова информация и без допълнителни задължения от унгарска страна, можем да осигурим бъдещото развитие на родния си език. В качеството си на изследовател аз обосновах, съпоставих, аргументирах клаузите на този международен акт с нашата действителност. Именно тук ще подчертая ролята на републиканското ръководство, което трябва ревностно да ратува за нашия български език, за нашите български институции. Темата за малцинствените проблеми от общонациона-

лен мащаб и акцентирано върху българските нужди бе залегнала и в експозето ми по повод десетата годишнина от организирането на Кръглата маса за малцинствата и във връзка с европейската година за малките езици.

Кои според Вас са приоритетите, които стоят пред българската общност и нейните административни и обществени институции?

В една нова и разширена Европа българският остров в Унгария е един вид предимство за нашата майка Родина. Българо-унгарските или българо-българските отношения ще имат още по-голяма значимост, защото българските официални власти няма да пренебрегнат силното българско лоби в центъра на Европа. Българите, като общност и тяхното републиканско самоуправление играят много важна роля в този генерален европейски контекст. Естествено всеки индивид, всяко звено трябва да направи своето за едно общо дело, за една обща кауза. В нарастналата материална възможност с добра организация и единство в стратегията, ние можем да постигнем значителни колективни успехи, въпреки че по официални статистически данни броят на българите не е голям. Необходими са дискусия, спорове, за да могат да излязат на повърхността различните мнения, но би следвало да има и далновиден конструктивизъм в начинанията. Като пример ще дам ролята, която изигра църковното настоятелство за построяването и създаването на един нов духовен обект, средище на българите в Унгария, при това не само на вярващите. Възстановяването на стъклописаните прозорци на църквата – този уникален културно-архитектурен паметник в Будапеща ще го издигне още повече в палитрата на унгарските и общочовешки ценности. Самоуправленията на българите трябва да се заемат с една важна задача: изографисването на църквата, която в близост с културния комплекс на Унгарския национален театър ще бъде като една перла, един прозорец, показващ нашата хилядолетна вяра, дух и мате-

риална култура. В издействания до църквата парцел е реално да се построи една къща с дулап и градина, музей на градинарството на открито, освен това трябва да се реконструира салона на културния дом. За просъществуването на една етническа група е от изключително значение запазването на езика и самочувствието. За да могат и младите поколения на този етнос да се идентифицират като такива, а не да търсят друга среда. Сегашните и бъдещите институции, построени с доброжелателност и дарения са оправдана гордост. Дори и малобройни, българите са успели да запазят своя идентитет през последните сто години. Необходими са нови начинания, общоприети цели, които да обединяват, защото само така се засилва чувството за принадлежност и това е гаранцията за запазване на идентитета.

В надпреварата за малцинствени избори като че ли останаха на заден план именно тези стойности, за които Вие наблягате. Как виждате развитието на българската общност в променената ситуация на явна атака от страна на небългарски елементи?

Както досегашните, така и новонзбранияте самоуправление трябва да имат повишена отговорност за своите действия, защото това е от решаващо значение за бъдещето на българската общност в Унгария. В момента, говорейки за съдбата на българите, ние не можем да бъдем безучастни. Аз като българин и обществен деятел на тази общност откривам неприемливи за мен явления както в общомалцинствен, така и в български аспект. Става дума за онези кандидати или избрани представители на местни български самоуправления, които не са от българско потекло или нямат нищо общо с българската култура. Като трето поколение българин от смесен брак и живеещ в смесен брак никога няма да говоря против съжителството, съдействието между българи и унгарци, а винаги ще защитавам общосемейните начала и принципи. Защото тези трайни връзки са първоначалото, те присъстват и в нашия обществен живот, разнообразяват го и го обогатяват. Но аз не говоря за присъствието на членове от семейството, а за онези кандидати, които нямат реална връзка с българщината. Това явление се среща не само при българското малцинство, а в предишните избори имаше и другаде спорадични случаи. Това обикновено се сочи като недостатък на Закона за правата на малцинствата от 1993 година. В качеството си на един от неговите създатели и като председател на Кръглата маса на малцинст-

вата от преди десет години мога да заявя, че тогава ние не сме мислели, че ще има и такива елементи, които ще злоупотребяват с толерантността на закона. Преди десет години трябваше да убеждаваме хората от българската общност да участват активно в малцинствените избори и да приемат функции, от които сега са изтласкани от новонзлюпени псевдодеятелни на българската кауза.

Именно заради това една от най-важните задачи на новото българско самоуправление ще бъде да участва със свои добре подготвени специалисти в законодателния процес за елиминиране на гореспоменатите нежелателни възможности. За съжаление, в наше време моралните неписани закони трябва да бъдат фундаментално застъпени в правните актове. В тази унгарска комуникативна среда, в която ние живеем и работим, ни се предлагат много малко ситуации, където да можем да запазим жив родния ни език. И вместо да засилим поотслабналния ни майчин език, ние ще сме принудени да се отчуждим от него, защото стремежите на човека, неизраствал в българска среда, необвързан с българските ценности и култура, поставят съзнанието в плоскостта само на една слаба симпатия. Онзи индивид, който не владее езика и културата ни как би могъл да защитава българските интереси, да милее за българската кауза. За съжаление унгарското обществено мнение не отреагира с необходимата острота на тази парадоксална ситуация, макар че е лесно да си представим и едно обратно положение: какво би станало, ако задграничните унгарски организации биха били принудени да използват само местния език или, вместо унгарци, от специалния паспорт за унгарска принадлежност се възползват членове на други нации. Това би шокирало унгарската общност. Ние, българите трябва да протестираме силно и аргументирано, защото това обезсмисля не само унгарската политика спрямо малцинствата, но я дискредитира до цинизъм и nihilизъм. Подкрепата на такива стремежи е несъвместима с основното предназначение на най-старата българска организация – Дружеството на българите в Унгария. Тя би трябвало най-яръсто да се противопостави на тези прояви. Помислете само за разкола в Българската православна църква след смяната на режима от деветдесетте години. Дълго време се радвахме, че ние тук оставаме сякаш като спокоен остров и при нас няма разединение. Стигна се до остър конфликт, слава Богу в него не бяха въвлечени католици, униати, протестанти. Аз съм за

свободата на мнения, възгледи и становища. Съвсем нормално е да има спорове, даже конфликти във всяка общност.

Що се отнася до изборите, трябва да кажем, че е хубаво да има нова енергия, обновление, но дори и най-възвишените цели за промени не могат да бъдат реализирани с некоректни, нечестни средства, оскверняващи общото дело, защото те девалвират тези цели и водят до неминуем провал. Те не могат да да бъдат в полза на запазване на идентитета и погубват емоционалната тежест на принадлежността на индивида. На практика става приложима поговорката “Вместо да изпишем вежди, изваждаме очи” и българите от последните сто години насам, станали пример за честност, трудолюбие и висок морал, радващи се на обществен престиж, сега изпадат в едно уничително и безтегловно състояние. Едва ли не обричаме собствения си стойности на гибел. Поощряваме, ускоряваме собствената си асимилация, подронваме устоите на изграденото с много труд от нашите деди историческо признание на българите в Унгария. А това неминуемо ще доведе и до изчезване на най-живата спойка помежду ни: до изчезване на българският език. Смятам, че всеки искрено мислещ българин трябва да се дистанцира и да не се помирява с това състояние. Такова поведение се изисква от хора с национално достойнство. Българската общност не трябва и не може да се прими с факта, че от нейно име, за нейно благо пред унгарската общност ще излязат хора, непринадлежащи към общността, които нямат морални пълномощия от българите. Тези представители на местните самоуправления с неясни за нас подбуди и намерения изместват редица наистина заслужили и работещи за българската кауза кандидати. Това е позорно и обидно за всички нас.

И аз все пак се надявам, че именно здравият разум ще надделее, че моят повик няма да е глас в пустиня и ще отекне в повечето хора, които ще окажат обществен натиск върху нежеланите самозванци, за да ги принудят да се откажат от техните надмощия.

Тук и сега е повече от актуално Паисиевото послание, което ни съхрани през вековете на отоманската асимилация, запазвайки в нас духа на най-исконното: българския език и българската принадлежност.

“Българино, знай своя род и език!”

Изложба на Сейфетин Шекеров

На 30 октомври в Българския културен институт беше открита изложбата от малки пластики и рисунки на художника Сейфетин Шекеров. Слово произнесе унгарският скулптор Габор Сабо.

Българското републиканско самоуправление продължи традицията да закупува творби на български художници и попълни своята колекция с две творби от С. Шекеров.

На 15 ноември под патронажа на политическия държавен секретар на Министерство на образованието д-р Ицван Хилер в Средното специално училище по търговия и услуги в XX район на Будапеща тържествено бе открит паметник на патрона на училището кралица Ержебет, Сиси. Бюстът е произведение на българския скулптор Огнян Кожухаров.

На 15 и 16 ноември се състоя Прегледът на малцинствени филми. От българска страна бе представен филмът за българския традиционен празник Лазаруване, пресъздаден от ученици от българското училище.

На 30 ноември в културния дом "Ференцварош" от 18.00 часа за първи път ще се състои "Вечер на малцинствата във Ференцварош" с участието на седемте малцинства от района. Българското малцинство ще бъде представено от фолклорната формация "Зорница" под ръководството на Лили Зафирова.

На 5 декември в Българския културен институт ще се открие петдесетата юбилейна изложба на българския художник Росен Русев. "Връщане към рисунката" е една ретроспекция на вечно устремения към бъдещето артист и човек на двадесети век. Изложбата се подпомага от Фонда за национални и етнически малцинства, от Републиканското и Столично български самоуправление, от местните български самоуправления и от Дружеството на българите в Унгария.

Изложба на Пламен Венков

На 18 ноември българският художник Пламен Венков показва свои рисунки и малка пластика в салона на Българския културен институт. Пред събралите се гости изложбата откри унгарският художник и носител на наградата "Мункачи" Андраш Чавлек.

Литературно-музикална вечер

Учениците от училище "Толди" в гр. Капошвар гостуваха на Българския културен институт на 14 ноември с литературно-музикална програма. Изпълнени бяха народни танци и песни и избрана поезия от Димчо Дебелянов. На вечерта слово произнесе литературоведът Андраш Лацко.

Списание "Страница" гостува на "Хемус"

На 25 ноември в Българския културен институт се проведе литературна среща-разговор с гост от Пловдив – сп. "Страница" и с неговия главен редактор Борис Минков, с издателя Валери Начев и с литературоведа Младен Влашки. Прожектиран беше филм за неотдавна починалия български писател Генчо Стоев, автор на романа "Цената на златото" – българската книга с най-голям тираж издадена в Унгария.

Във връзка с 240 години от написването на "История славянобългарска" и 280 години от рождението на Отец Паисий Хилендарски, от Министерството на образованието и науката на Р България и от Националния институт на образованието се учредява ежегодна награда плакет и грамота "Отец Паисий Хилендарски" за заслуги в българското образование и за заслужили български учители зад граница в две степени I и II. Между наградените са и нашите сънародници Тошо Дончев за заслуги към българското образование – първа степен и Светла Кюсева – заслужил български учител – втора степен.

ДЕВЕТДЕСЕТ ГОДИНИ УЧИЛИЩЕ “СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ” В С. ПОЛИКРАЙЩЕ

През м. Май излезе от печат брошура под горното заглавие, краткото съдържание на която предлагаме на читателите на нашия вестник

“Напред науката е слънце” – така нашият голям поет Ст. Михайловски изразил в една мисъл вековната мечта на българина за повече знания. В съзнанието на нашите деди, придобиването на повече знания, науката, това означавало по-добър живот. “Да се изучи детето, че да не се блъска като нас” – това е била заветната мечта на всички родители. Поробените, натоварени с робска работа българи са виждали изход от тежкото си положение в науката.

Този буден жаден за знания дух никога не угасва и в Поликрайще!

Наченките на образователното дело в Поликрайще се крият в далечното минало. Знае се, че за пръв път е разкрито килийно училище към църквата “Св. Марина” през 1847 година. Слабият пламък на знанието в селото е запален преди 155 години. Първият учител е свещеник Георги Маринов Полуганов.

Четиридесет години по-късно през 1887 година (девет години след освобождението), е открито в църковния двор светско училище в Поликрайще с четири класа.

През годините на турското робство училището е на пълна издръжка от населението. Грижата за тази издръжка пада главно върху тогавашния кмет на селото – така наречения мухтарин, който е Хаджи Димитър Иванов Кушев. Заплатите на свещениците и на учителите издължават в натурална форма – селяните заплащат на учителите с произведенияте от тях хранителни продукти.

Първите учители в това училище са: Никола Велюв, Милчо Шипков, Александър Трифонов, Тодор Георгиев, Руси Йорданов, Юрдан Кулелиев, Никола Бочев, К. Ангелов, Трифон Кънев, Иван Удварев, и П. Ц. Ваковчиев.

Трудностите по издръжката на училището са били големи. Това се вижда от

протокол № 1 от заседанието на учителския съвет от 3 окт. 1888 г., в който пише:

“... се предложи в съвета да се уведоми г-н председателят на училищното настоятелство, че в училището няма нито една метла за почистване на класните стаи, така също няма нито една стомна за да си донасят децата вода, нито бърдуди за да полеят училищния двор...” По нататък в протокола се поставя въпроса за закупуване на учебници от училищното настоятелство, които както е видно и тогава са били безплатни.

Първ издана идеята за построяване на сегашното училище “Св. Св. Кирил и Методий” тогавашният кмет на селото Йордан Димитров Карамаринов (кметувал от 1904 до 1906 г.). Заможен и много амбициозен, културно издигнат човек, възпитаник и бивш служител в Преображенския манастир, той пръв вижда голямата нужда от създаването на модерно за времето си училище.

В проточилото се шест години строителство на училището са вложили усилията си няколко кметове на селото. Те са: Георги Маринов Нейков (кметувал от 10 VI 1906 до 31. XII. 1908 г.), даскал Стойчо Хаджидимитров Кушев (кметувал от 1. I. 1909 до. VII. 1910 г.), Марин Хаджидимитров Кушев-Куция, Йордан Коев Къосев, Петър Петков Хаджиристков. Строежа на училището завършва кметът Ангел Трифонов Караилев през 1912 година. През същата година става неговото тържествено откриване.

С това грижите за просветното дело в Поликрайще не се изчерпват. Броят на децата в селото расте, а заедно с това броят на учениците. Докато през учебната 1907-1908 г. те са били 422, през 1912-1913 г. са вече 570 и се очаквало тенденцията на увеличаване да продължи.

През 1925 г. при кметуването на Димитър Маринов Кушев са изработени плано-

вете за двете основни училища “Св. Иван Рилски” и “Хр. Ботев”, които през 1926 г. са вече построени.

За доброто обучение на голямата детска армия деца селските кметове се стремят да подсилят отлични преподаватели, които със самоотвержения си труд да отворят очите на жадните за знание деца. Учителите по онова време са били: Иван Удварев, Олга Христова, Никола Бочев, Т. Попова, Ефтим Загорова, Стояна Бояджиева, Живко Станева, Николайда Цанева, Райна Иванова, Цв. Гърдев, Бончо Бочев, Стойно и Марийка Стойнови, Кина Цанева, и Блага Работилова. В по-ново време в златната книга на учителите записват имената си учителите: Трифон Караилев, Анастасия Тодорова, Иларион Тодоров, Атанас Караилев, Маринка Йорданова, Никола Попниколов, Добри Ковачев, К. Колев, Иринка и Марин Тодорови, Наполеон Заков, Маринка и Георги Беливанови, Стефка и Никола Сомови, Николинка Ганчева, Георги Георгиев, Никола Джонгов, Тодорка Касакова, Ангел Анчев, Събка Тоева, Еленка Иванова, Марийка Симеонова, Живко Коларов Веско Коларов и др.

В паметта на всички, които са прекрачили прага на това училище още живеят спомените за справедливата човешка строгост на големите директори на училището Трифон Караилев, Георги Коларов, Никола Попниколов и сегашната директорка Живка Николаева.

И сега малко поизносеният училищен звънец припряно приканва малките детски сърца за интересен поход в дебрите на науката, където да разкрият новите простори, които тя им предлага.

На добър път млади откриватели! Обичайте науката, старайте се да овладеете нейните тайни и ще се сдобите с венеца на научната слава, тъй както се сдобиха с него светите братя Кирил и Методий.

Това е съвсем краткото съдържание на излязлата брошура написана от Георги Д. Иринков. Брошурата е юлострована със снимки на тогавашните кметове и семейни снимки от големия кушевски род. Тя е отпечатана с паричната помощ на ДБУ. 500 екземпляра от нея са предадени на училището в селото.

От ред. колегия

Тайните на поликрайщенската Балтейка

През онези далечни времена, когато махленските деца се събирахме и търсехме място за игра най-напред отивахме в Дол при извора на Балтейка. За поликрайщени Балтейка беше нещо като център на селото. Тук беше "светеният камък", тук майките и бабите ни белеха през лятото изтъканото платно, тук години след това беше "Черният кос", мястото за срещи, танци и забавления и ние се събирахме при Балтейка играхме на криеница, бягахме, а когато се изморяхме, сядяхме близо до чучура и слушахме тихото му румолене. Тогава "Балтейка" разказваше. Тихото бълбукане на водата ни пренасяше в непознати времена с много тайни, които изворът на Балтейка пазеше. За тези тайни искам да разкажа сега. Те носят в себе си свежестта на миналите времена, когато хората живеяха по-спокоен живот, пълен с обикновени човешки преживявания, радости и мъки.

"Митю Чехлата."

В нашето село като се случи някого да го командва жена му, казват че е изпаднал "под чехъл". То да си кажем правичката, кажи-речи всичките мъже ги командваха жените им, ама има такъвиз един хитрупи, хем командват, хем се правят, че те са командваните. Скриват се зад мъжките гащи и шилисват, шилосват, докато мъжете се счепкат като петли на боклук и след това се "жертват" да ги разтърват. Какво да се прави – живот, пълен с хитрини, женски лукавства и мъжки компромиси. Само който не е теглил, той не му знае мъката.

С Митю работата не беше тъй. Расна и порасна хубаво момче, ама като малък един път минава покрай портата на Пендовци. Те пък имаха едно голямо рунтаво куче – същинска мечка. Кучешки му беше и характера. Стои до портата и дебне, като се изравниш с него скача и издава едно "бауу" като из Ерихонската тръба. Като го чуе човек тъй се уплашва, че всичкото му сърце пада в гащите, че и даже по надолу, ама вече подмокрено. Като малък и Митю му излял един път попарата и оттогава млъкна, дума не можеш да изкопчиш от него. Както казват старите хора от страх си беше глътнал езика.

Иначе беше умен и сръчен, всичко му попадаше. Както казваше чичо му, "беше наследил гената на баща си". В училище пръв той решаваше задачите, първи си написваше класното по български и то с едни буквички нанизани като мъниста. Ама не му искам да приказва, цял урок разказва с две изречения и млъкна. Поради това му прикачиха прякора Митю Немура.

То докато беше малък работата не беше сложна, свикнаха му хората, ама като дойде време да се жени стана една, не ти е работа. Никоя майка не си даваше тъщерята за него. Само Кинка, комшийката му, беше много мераклия за него, но майка и я сломоти един два пъти и тя се укроти. Пък си имаше спомени момичето. Нали си бяха комшии, помагаша си във всичко. Един път по вършитба изкомандваха Митю и Кинка да носят с таргата в плевника сламата от хармана. Там, в плевърлъка, я беше нагребил той, така я беше овършал, така я беше омачкал, че и сега след толкоз години още и сладнеше на кокалците.

Най-после намериха едно момиче от Крушето. Хубавичка беше, но сиромашко чедо, няма зестра и много не се натискали ергените. Поради това я вързаха за Митю. Пък той, нали беше изстрадал с таз женитба, много и се радваше. От време-навреме, на седмица две ще му се развърже езика и ще рече, "Минка, Минче", мед му капе от устата. Случи се една весела, засмяна, работна и все пее. Само че говореше по-високо и едно отсечено. Дето се казва търкулна се гърнето и си намери похлупака. Но нали все нея чуваше компулук с тоя висок и отсечен глас, като на капитан пред строя, веднага и закачиха прякор "Капитанката". И тъй като Митю никакъв не се чуваше, помислиха че тя го командва във всичко и решиха, че е изпаднал "под чехъл" и за по-кратко му прикачиха прякора Митю Чехлата. Не можа тоз човек до края на живота си да се отърве от тези прякори.

Впрегнаха се двамата в семейния хомот и затеглиха по нагорното биволската кола на живота. Само че, дяволите стоят ли мирно? Вземаха, че им завидеаха.

Имаше в Поликрайще една женица, млада, не беше минало и година от сватбата им и мъжът и почина. Пък то на село вдовишкият живот, живот ли е. Мъжете я с погледи събличат и пребарват, жените от страх да не им подлъже мъжете, с погледи я с катран заливат. Тегло невидяно. Търпя женицата година, две, че и три, но през пролетта на третата, когато на върбата и тръгна мъзгата, пък по-младичте ги удари хормона в главата, нещо взе да я стяга, да я души. Няма мира, ни денем, ни нощем. Търпя, мъчи се и най-после си плю в пазвата и се престраши. Издебна, когато Капитанката беше отишла по комшийки да събира мостри за бродирание на покривки и почука на Митювата порта.

– Ох, бати Митю, дошла съм по една работа,... чак ме е срам да ти кажа,... ама нали знаеш откакто моят се помина има вече три години и къщата ми запустя. Ще

се събори.... Няма мъжка ръка да пипне тук-там... Че викам, ти си човек сериозен, каквото чуеш навън не го изпускаш... Да дойдеш, ей тъй, да попребараш туй-онуй..., тук там...

Митю я гледаше, такава зачервена, разхубавена. Гърдите и се дигаха от възбуждение и излъчваха една топлина, аромат, като топли хлябове. Мълча, мълча... накрая нали е мъжка порода... взема, че му се прищя и изведнъж изтърси по неговата съкратена процедура...

– Че кога да бъде?

– Амиин, може и тази вечер. Аз ще си отида малко да се поприглася...

И започна Митю Чехлата да ремонтира вдовишката къща...отначало през два-три вечери, но то се отвори работа голяма и зачести всяка вечер. И нали си беше такъв дето не приказва, вдовицката си мислеше че всичко е в тайна. Пък то в Поликрайще тайна да опазииш, все едно да спиращ вятър с харманска метла. Ако се случи някой да пусне "сред село" една миризлива мълчешката в гащите, само след половин час вече всички знаят кой е бил, каква е силата, че даже и цветът на пърдела. Не останаха в тайна и Митювите ремонти. По едно време Капитанката, нали е пустя женски усет, започна да усеща, че нещо и се присмиват. Смени си жената фустата, блузата, други чорапи..., докато се намери някой от майка и баща, че и разкажа цялата работа от игла до възможно най-дългия конец на комшийската фантазия.

На другия ден в дома на Митю Чехлата настъпи тишина. Затишие пред буря. Капитанката не си показваше носа от къщи. Митю Чехлата, ни лук ял, ни лук мирисал, се шуруше из двора. Вечерта когато се запъти да излиза пак на ремонт, Капитанката му се изпречи, настърхнала като тигрица.

– Накъде си се запътил?

– В кръчмата...

– В таз кръчма дето е отворена при вдовицата ли? Ти срам нямаш ли, бре? Из цялото село те разнасят и приказват!

– Амиин,... то и аз ги чувам такъвиз едни приказки...

– Като ги чуваш къде си хукнал? Онази като е вирнала опашка, ти ли ще и гашиш пожара, бре? За мене, за дом не мислиш ли, ами си тръгнал да ме маскириш пред хората?

– Ка щяло да не мисля...ка щяло.... Ама на мен мислите, ей тъй, все най-отзад ми идват...

– Аз ей сега ще ти дам, какво ти идва отпред, ей сегичка! – и Капитанката размаха точилката, която криеше зад гърба си.

Митю, като разбра, че Капитанката преминава в тотална атака, хвана ръцете на жена си и отне точилката. После я стисна силно до себе си, поглади я по трътката, че и по други места и... тя се поотпусна, поомекна, стана една кротичка,... душица. Митю я повлече към стаята като мърмореше под нос.

– Ела...да мислим, да мислим... да я измислим... таз пущина.

На другия ден, рано сутринта, Капитанката размахваше на дървника тежката брадва и всеки удар придружаваше с едно:

– Хъ... Хъ... Хъ...

Кинка, комшийката, след като никои не я беше обезпокоил през нощта, рано-рано се шураше из двора и нали човек на човека без пари е овчар, окото и все към Митюви бягаше.

– Комшийке какво, ма, си се разпъшкала още по тъмно?

– Какво... хъ... като ме е замъчил, хъ... един голяям, дебел, хъ... клон...

– Че то на Митю работата, ма, защо не му кажеш?

– Ааа, хъ... не може, хъ... Митю сега е в кревата, хъ... нощес му удари, хъ... едно голяямо, дъбълго, хъ... мислене... и сега, хъ... да спи, да си отпочине, хъ...че довечера пак, хъ...

Кинка, на която умът сечеше като бръснач, веднага разшифрова хвалбата на Капитанката. Нещо я жилна под лъжичката и тя несъзнателно се фръцна назад и се упъти към техния дървник като си мърмореше под носа: “Аз като казвах на мама, дай ме на Митя, пък тя, да не си подлудяла... на тоз немтур... цял живот само ще сумти край тебе, като презобен бивол... Ама, ей го на, сега... На Митя и мисленето му, мислене и дървника и клона му, какъв е... Пък на нашия дървник само един тикан... като го хванеш с ръка... се огъва... да се чудим да го чупиш ли, да го сечеш ли!” И тя грабна брадвата и започна да ситни по чукана:

– Наа !... Наа!... На! На! На!...

Стоян, нейният мъж, който беше чул ударите на брадвата идване с поканяване:

– Кинке, ти откога си започнала да се занимаваш с мъжките работи?

– Малко да те отменя,бре! Върви в кревата, да си починеш, че нощес да мислиш..., да мислиш..., ей тъй, като Митя...

Стоян и се сопна сърдито:

– Ти мене няма да ме , учииш!... Аз от зелена кратуна семе и от Митю Чехлата, ум не събирам! У Митюви кокошка пее, а пък у дома петел!... Тъй да знаеш!...

– Знаи! Ама пее само на боклука...

Смърмора под носа си Кинка, заби със сила брадвата в чукана и сърдита, ядосана затътри подпетащи към къщи.

Георги Д. Иринков

БЪЛГАРСКО СЪПРИЧАСТИЕ НА УНГАРЦИ

С желание се наех да напиша кратки биографични есета за такива унгарци, които – по различни начини, всеки в своето време – са се свързвали с България и българското и са оставяли трайни следи. Защото за жизненото им дело подготвям книга, прилагайки и съставяната от години библиография на трудовете ми и публикуваното за тях. Три от есетата, за Андраш Фодор, Ласло Горове и Имре Фривалдски вече излязоха в “Български вестник”. Максимално лаконични, едва ли не телеграмни поради обема на периодичното издание. След първото най-целесъобразно се оказа придържането към хронологичния ред по годината на раждането им. Изключителното разнообразие на техния български принос обаче правеше почти невъзможен един общ тематичен знаменател. Нужен, тъй като трябва да се представят мнозина в поредица, чието постоянно заглавие следва да подсказва, че тези унгарци с оставеното на нас богато наследство във всички области разширяват досега приетото понятие българистика в българознание. В търсенето на наслов стигнах до една одухотворена от Иван Вазов, днес може би съживяваща се дума, така се роди и заглавието на поредицата “Българско съпричастие на унгарци”. Без определителни членове защото това е неизгледен океан на симпатия към всичко българско.

Трудно бих предсказал колко съпричастни на българското дело унгарци могат да бъдат представени в “Български вестник”, предимство ще имат най-важните и наистина вече споменаваните, останали обаче все пак непознати. Един от последните е Имре Берек, поредицата продължава с него.

ИМРЕ БЕРЕЦ – УНГАРСКИЯТ ПЪРВОКНИЖОВНИК НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРЕСЕЛНИЦИ НА РОДНИЯ ИМ ЕЗИК (1825-1866)

До средата на XIX в. за всичко 25 български училища в Трансилвания, т. е. в историческите унгарски земи е имало само два непреводни учебника, писани пряко на т. нар. илирийски диалект на българския език. Това са малките катехизиси на учителя Иван Узун (1830-1903), издаден в Сегед през 1858 г. и на Имре Берек, изпреварил първия със седем години, или както отбелязва сам авторът “писал съм [го] в Темешварския град [на] 13 август 1851 г.”.

Осъждано малкото писано за Имре Берек в български студии с изключение на един факт, на годината на издаването на катехизиса (1851), не се потвърждава от оригиналните унгарски извори. Тези източници конкретно и точно жалонират жизнения му път и дело. Имре Берек е роден на 25 февруари 1825 г. в Обешеньо, т. е. Стар Бешенов, селище със силно българско присъствие. Именно тук той още като дете усвоява т. нар. илирийски диалект на българския език. След завършването на семинарията в Темешвар, на 23 години е ръкоположен за свещеник, служи в Дета и Крашовар. където също живеят много българи. във второто селище първото свидетелство за българско училище е от 1643 г. През 1860 г. е назначен в Мадярсентмартон, където и умира твърде рано, на 12 април 1866 г. едва-що навършил 41 години.

Катехизисът на Имре Берек, или изложението на християнското учение (в случая съгласно догматиката на католическата вяра) в кратки въпроси и отговори наистина е само от 14 печатни страници. Това обаче е първият учебник по Закон Божий за училищата на българските преселници (почти без изключение римокатолици), писан – и то от чужденец! – на родния им език с правопис, установен от българската католическа литература, издавана в Рим. Същевременно е и първа печатна книга на нашите съотечественици, принудени да се установят в историческите унгарски земи, извор, от който почти веднага щедро ще бликне обилният поток на литературата на банатските българи.

Присъствието на Имре Берек в българската книжнина далече не е случайно. Още като семинарист учредява и ръководи литературен кръжок, сетне – вече свещеник – пише и публикува в редица унгарски периодични издания като “Немзети Уйшаг”, “Кейпеш Уйшаг”, “Делейтю”, “Чалади Лапок”, “Католикуш Нейплап”, “Мадяр Кертейс”, “Фалуши Газда” (Национален вестник, Илюстриран вестник, Компас, Семейни ведомости, Католически народен вестник, Унгарски градинар, Селски стопанин), автор е и на една стихосбирка. Би следвало да се гордеем с първоучастието му като чужденец в българската книжнина изобщо, а не да го осъждаме на дълга и незаслужена забрава.

Александър Гюров

Малко история

Създаване на Българската държава

...България е най-старата славянска държава в Европа. Тя е била създадена преди повече от 13 века, когато съюза на славянските племена както и прабългарите на Аспарух за свой главен противник имали Византийската империя. Прабългарите и славяните говерели на различни езици, вярвали в различни божества. Различавали се и по начина на живот. Славяните се занимавали предимно със земеделие, а прабългарите били скотовъдци.

Нападенията на прабългарите били толкова голямо зло за Византия, че лично император Константин IV оглавил голям поход срещу тях по суша и море. Три четири дни и двете войски стояли една срещу друга, без да предприемат каквито и да е действия. Императорът, който боледувал напуснал лагера и с пет кораба заминал за Месемврия (Несебър) да се лекува. Войската, която помислила, че той бяга, без да влезе в сражение, започнала панически да отстъпва. Прабългарите излезли от укрепленията си, нахлули в Добруджа и завзели земите до Стара планина. След установяването си в Добруджа прабългарите заедно със славяните продължили войната с Византия. Империята била принудена да признае новата държава, дори се задължила да ѝ плаща годишен данък. През лятото на 681 година бил сключен мирен договор, който бил първото международно признание за България.

Начело на държавата застанал вождът на прабългарите хан Аспарух (680-700). За столица била определена Плиска. На изток, против хазарите, границите защитавали прабългарите, границите с аварите на северозапад пазели славяните, а на юг, срещу Византия действали заедно.

Създадената през 681 г. българска държава се простирала от Черно море до р. Тимок и от Карпатите и р. Днестър до Стара планина. През следващите години новата държава трябвало с оръжие да отстоява своето съществуване.

При наследниците на Хан Аспарух българската държава започнала да се разширява на юг от Стара планина. Българските владетели се стремели да включат в държавата си и други славянски племена, които били противници на Византия. В началото на IX в. хан Крум спечелил големи победи срещу византийците. Той издал първите закони.

Синът му хан Омуртаг се прославил с многобройните си строежи,

България постепенно се утвърждавала като една от големите и силни европейски държави...

Зимен сън

*Зимна вечер губер бял размята,
спи ми малко зрънце, под земята,
спи и слушай как незнайни хали
свирят в мрака с ледени кавали.*

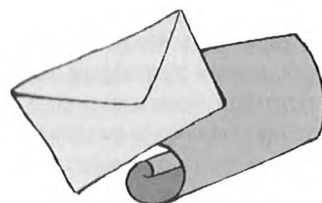
*Не тъгувай ти за ясно лято,
ни за ниви със коси от злато,
не тъгувай, че е заледено
твоят стръкче свежо и зелено!*

*Спи и слушай, спи и чакай в мрака
да пристигне с блага вест южняка—
и ще видиш как ще пръпнат луди
пак пчелици, птички, пеперуди,*

*и ще видиш как на кон от злато
пак ще дойде огненото лято.*

Асен Разцветников

Писмо

Закъснява тази драга
баба Зима снеговита.
Катеричката предлага
с писъмце да я повикат.

Ястребът перце подава,
дава букът листи дава,
Вятър в тихата дъбрава
пише буквите златисти.

Писъмцето той оставя
на калинката накрая.
Дето трябва, тя поставя
точка или запетая.

Гълъбът писмото взима
и на север литва
весел...

Досега на баба Зима
сигурно го е занесъл.

Кирил Назъров

Кулинарно изкуство

Във връзка с приближаващия празник Никулден предлагаме на вниманието Ви няколко вкусни и незабравими готварски рецепти.

НИКУЛДЕНСКИ ШАРАН

Продукти: 1 шаран от 2 кг, растителна мазнина 100 мл (1/2 чаена чаша), ориз 50 г (1/4 чаена чаша), кромид лук 300 г (5-6 глави), червен пипер 10 г (1 супена лъжица), сол на вкус.

Ситно нарязаният кромид лук се запържва в мазнината до златисто оцветяване. Прибавя се оризът и също леко се запържва, след което се разбърква с червеният пипер и сол на вкус, залива се с топла вода и се изсипва в тавичка. В средата на сместа се слага предварително изчистеният, измит и посолен шаран. Пече се в немного гореща фурна

ПЪЛНЕН ШАРАН НА ФУРНА

Продукти: 1 шаран около 2 кг, пресен кромид лук 1 връзка, червени домати 300 г (5-6 бр.), орехови ядки 100 г (1/2 чаена чаша), пресни гъби 100 г (5-6 бр.), бяло вино 100 мл (1/2 чаена чаша), масло 125 г (1 пакетче), черен пипер 10 зърна, магданоз 1/2 връзка, сол на вкус.

Шаранът се почиства, измива се и се поръсва със сол и счукан черен пипер. Нарязаните на ситно кромид лук и гъби се задушават в част от мазнината, след което към тях се

прибавят част от доматиите, нарязани на ситно, смлените орехови ядки, ситно нарязаният магданоз, няколко зърна черен пипер, виното и сол на вкус. С тази смес се напълва шаранът. След това шаранът се зашива и се поставя в намазана с масло тавичка, покрива се с ктъргета от останалите домати и се полива с останалото масло и 1/2 чаша вода. Пече се в умерена фурна.

ШАРАН В ТЕСТО

Продукти: 1 шаран около 1 кг, лук 100 г (1-2 глави), магданоз 1/2 връзка, орехови ядки 250 г (1 и 1/2 чаени чаши), брашно 400 г (2 чаени чаши), растителна мазнина 200 мл (1 чаена чаша), сол и черен пипер на вкус.

От брашното, хладка вода и малко сол се приготвя тесто, което се разточва на дебел лист. Лукът се нарязва на филийки и се задушава в мазнината до омекване. Отстранява се от огъня и се смесва със ситно нарязания магданоз, едро счуканите орехови ядки, смлян черен пипер и сол на вкус. Шаранът се измива, почиства се и се посолява, напълва се с ореховата пълнка, зашива се и се увира в тестеният лист. Слага се в намазаната тавичка и се пече в умерена фурна. Поднася се топъл.

НИКУЛДЕНСКО РУЛО ОТ РИБА

Продукти: 800 г мерлуза, налим или друг вид риба без глави, 150 г кромид лук, 1/2 ч.ч. (100 мл) растително масло, 2 бр. яйца, 100 г орехови ядки, 1/2 връзка магданоз, 2 филии бял хляб, 25 г кашкавал, 3 с.л. (30 мл) бяло вино, 250 г червени домати, 2 с.л. (20 г) брашно, 500 г картофи, 15 г масло, 75 г лимон, сол, черен пипер.

Рибата се обезкостява и се смила. Прибавя се сол и черен пипер на вкус, 1 сурово яйце и наикиснатият и изцеден хляб. Разстила се върху тен-

зук във форма на правоъгълник. На единия край по дължина се слага предварително приготвената пълнка от задушения лук на филийки и нарязаните орехови ядки, част от червените домати и магданоз. Завива се на руло. Намазва се със сурово яйце, наръсва се с галета и настързания кашкавал. Поставя се в намазана с масло тава и се пече в умерена фурна. Приготвя се сос от мазнината, част от доматиите, брашното и виното, овкусява се и се прецежда. Рулото се сервира топло, нарязано на филийки и гарнирано с варени картофи, залети с масло и парче лимон.

ЗАДУШЕНА РИБА В ТЕНДЖЕРА

Продукти: 500 г риба, 500 г червени домати, 1/2 ч.ч. (100 мл) растително масло, 1 ч.ч. (200 мл) бяло вино, 1 ч.л. (5 г) червен пипер, сол, лимонов сок.

Измитата и почистена риба се нарежда цяла в тенджерата, наръсва се с червения пипер, сол и обелени червени домати, нарязани на дребни кубчета, залива се с растително масло, изтискава се сокът от един лимон и се вари на тих огън около 1 час.

РИБА ПЛАКИЯ

Продукти: 500 г сафрид, скумрия или шаран, 2 глави лук, 3/4 ч.ч. (150 мл) растително масло, 1 бр. морков, 300 г червени домати, 50 г галета, 1 глава чесън, 1 връзка магданоз, 1 бр. лимон, сол, черен пипер, дафинов лист.

Нарязаният на филийки лук, заедно с нарязания морков и чесън се задушава до омекване в растително масло, прибавят се част от доматиите и се задушава до сгъстяване, посолява се, прибавя се на вкус черен пипер, залива се с рибен бульон или топла вода и се оставя да ври около 10 минути. С така приготвения сос се залива наредената в тавичка риба, отгоре се нареждат нарязаните на филийки домати, наръсва се с галета и със ситно нарязан магданоз и се запича във фурна около 10-15 минути.

САЛАТА ОТ РИБА С МАЙОНЕЗА И ЧЕСЪН

Продукти: 650 г филе от мерлуза или налим, 100 г майонеза, 8 скилидки чесън, 350 г картофи, 200 г кисели краставички, 200 г моркови, 50 г магданоз, 350 г червени домати, 1 бр. лимон, 2 с.л. (20 мл) оцет, 10 г сол, 50 г кромид лук.

Измитото рибно филе се поставя в кипяща вода, в която са сложени моркови, сол, оцет, кромид лук и вари 15-20 минути. Сварената риба, след като изстине, се нарязва на ивички или на кубчета и се смесва с нарязаните сварени картофи, моркови и обелените кисели краставички, нарязани на кубчета. Прибавят се счуканият чесън, майонезата, малко оцет и се разбъркват добре. Сместа се оформя в продълговата чиния или в малки чинийки и се украсява с филийки от червени домати, клонче магданоз и резенче лимон.

СКУМРИЯ НА СКАРА С ОРЕХОВ СОС

Продукти: 1.3 кг филе от скумрия, 1/2 ч.ч. (100 мл) растително масло, 1/2 ч.ч. (100 мл) рибен бульон, 150 г орехови ядки, 10 скилидки чесън, 2 с.л. (20 мл) оцет, 100 г люти чушки, 500 г картофи, 1 бр. лимон, магданоз, черен пипер, сол.

Измитото филе, нарязано на порции се осолява, наръсва се с черен пипер, потапя се в растителното масло и се пече на скара. Отделно се приготвя сос от счуканите на дребно орехи, които се попарват със рибния бульон и към тях се прибавят счуканият чесън и ситно нарязаният магданоз, подправени със сол и черен пипер на вкус. При поднасянето печената риба се гарнира с варени картофи и печена люта чушка.

Апитерапевтично лечение при заболявания на простатната жлеза

1. Хипертрофия на простатната жлеза

Простатата е най-уязвимата жлеза при мъжете. Обикновено проблемите, свързани с нея, се появяват след 40-годишна възраст и водят до аденном или хипертрофия на жлезата. Установено е, че активният полов живот не е свързан с честотата на това заболяване, докато засилената сексуална активност предразполага към по-честото появяване на рак на жлезата.

Статистиката сочи, че между 40-60 годишна възраст при около 60 процента от мъжете се наблюдава уголемяване на жлезата, над 60 години проблемът обхваща 75 процента, а над 80 години само 1 от всеки 5 мъже е без аденном на простатата. С голяма сигурност може да се приеме, че хипертрофията на простатната жлеза е едно от проявленията на мъжкия климакс. Напоследък обаче се наблюдава все по-снижаваща се възрастова граница на появата на това неприятно състояние, като с такъв проблем вече понякога се сблъскват и 30-годишни мъже.

Стадиите на заболяването са три. В началния стадий се наблюдава зачестяване на нощното уриниране с по-тънка струя и отвесно стичане. Постепенно оплакванията се засилват, урината се отделя на капки, а

при по-голямо усилие може да възникне и пълна задръжка на отделянето. Могат да се получат и допълнителни усложнения, предизвикани от бактериално възпаление като пиелонефрит, нефролетиаза и др. Пълната задръжка на урината води до хронична бъбречна недостатъчност в степен до уремия, което от своя страна може да доведе до летален (смъртен) изход.

Хипертрофията на простатната жлеза е резултат на нарушено хормонално равновесие – намаление на количеството на андрогените и увеличение на фоликулина. Лечението е оперативно, но в началните стадии е добре да се опитат и възможностите на консервативната терапия. Специално място в тази област заема пчелният прашец и прополисът.

Пчелният прашец се препоръчва в дневна доза 35-40 г, взет на 3 пъти в натурален или консервиран вид в мед, 1-2 часа преди ядене. Курсът на лечение е 2-3 месеца, като годишно се провеждат два курса – обикновено в ранна пролет и късна есен. За профилактика се ползват по-малки дози прашец – 20 г дневно, в по-краткотрайни курсове от по 1-2 месеца.

Прополисът се прилага под формата на супозитории, приготвен от 0,1 г сух концентрат и 2 г какаово масло. Поставят се в ануса вечер

преди лягане в продължение на 40-50 дни.

2. Простатит

Може да се получи при по-млади мъже. Това е възпалителен процес на простатната жлеза, обикновено на инфекциозна основа. При лечението на това заболяване пчелните продукти също имат благоприятен лечебен ефект. Ползването на меда е с цел използването на противовъзпалителните му и антисептични свойства. Добре е да се прилага и пчелно млечице. И така към ежедневното вземане на 100-150 г нектарен пчелен мед, обогатен с 20 процента пчелен прашец, да се прибави и пчелно млечице в количество 1 процент. Тази дневна доза се разделя на 3-4 приема. Разтваря се в минерална вода (хисарска или горнобанска) и се пие преди ядене. Ползва се и 30-процентен спиртен разтвор на прополис от по 30-40 капки, като се приема 3-4 пъти дневно преди хранене.

Добре е след смесването на меда с прашеца към получения продукт да се прибавят и капките. Курсът на лечение е обикновено 30-дневен, но при необходимост може да се повтаря 2-3 пъти в рамките на една година през интервал от около 2 месеца.

Д-р Вяра Димчева, апитерапевт

Българското републиканско самоуправление взе решение следните ученици и студенти да получат стипендии за учебната 2002-2003 година:

Ученици от средните училища: Анет Гецова, Дора Панадопулос, Миролюба Ивелин Петрова, Фридьеш Галго.

Студенти от висшите чебни заведения: Даниела Мусева, Естер Гомбаш, Ишван Кевицки, Младен Велков, Моника Алеку, Теодора Иванова и Иван Миланов.

Фирма "ГРУП" съобщава на своите пътници, желаещи да пътуват по маршрутите Будапеща – София - Будапеща, че автобусите тръгват от трета стоянка на новата автогара "Неплигет" (спирка на метро № 3)

От Будапеща: вторник, сряда, петък и събота в 17.00 ч.

От София: понеделник, вторник, четвъртък и петък в 16.30 ч от паркинга при Централна гара – София.

Информация и продажба на билети тел.: 269-42-46 и 06-30-416-84-34

Илия Караилев

Български културен институт: Будапеща – VI район, бул."Анраши"14.

На 7 декември в българския културен дом Микулаш ще поднесе подаръци за най-малките паланици. В програмата са включени много игри и изненади.

Предаването на Унгарската телевизия за малцинствата ще бъде излъчено на 12 и 26 декември по първи канал на телевизията с повторение в събота.

"БАЛКАН" – BALKAN

Представителството на авиокомпания "БАЛКАН" Ви информира, че се възобновяват съвместните полети по линията Будапеща-София-Будапеща. Със съвременните самолети на "МАЛЕВ" нашата авиокомпания Ви предлага всеки ден полети до София с продължение до Варна и други дестинации.

За информация, резервации и продажба на билети авиокомпания "БАЛКАН" е неизменно на Вашите услуги на телефон: 317-1818 и 16-309-505-102.

Фондация Про скола булгарика

благодари на всички, дарили 1% за нейната дейност. Сумата от 350 000 форинта, получени през миналата година, беше употребена за организиране на деня на детето, за подпомагане на детския лагер в България и за издаване на двуезична стихосбирка на Петя Дубарова.

Данъчен номер на фондацията: 18066184-1-42

Българско предаване по унгарското радио:

Всика сряда от 21.30 часа предаваме българска емисия по унгарското радио. За Будапеща и района предаването можете да слушате на вълните на радио "Калипсо" на 873 кхц (средни вълни). В провинцията предаването се хваща на вълните на

Важни телефонни номера на българските институции:

Републиканско самоуправление: 216-4210

Столично самоуправление: 216-4211

Дружество на българите: 216-6560

Посолство на Р България: 322-0836, 322-0824

Културен институт: 269-4246

Българо-унгарско училище: 474-0536, 474-0537

Православен храм: 215-0039

Хотел "Рила": 216-1621

Ресторант "Царевец": 216-1797

Правните консултации ще се проведат на 9 и 16 декември в офиса на Българското републиканско самоуправление (Budapest, IX. ker. Lónyay u. 41., tel.: 216-4210)

регионалните програми на унгарското радио, за Дебрецен и района – на 91,4 мхц, за Дьор – на 1350, на 1188 и на 1116 кхц, за Ньиредхаза и района на 1251 кхц, за Пейч и района на 873 кхц и на 101,7 мхц, за Сегед и района на 66,29 и 93,1 мхц, за Солнок и района на 1350 кхц и на 88,5 мхц.

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И СТОЛИЧНОТО БЪЛГАРСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Български вестник

ISSN 1416-3098. BOLGÁR HÍRLAP. MEGJELENIK HAVONTA A NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEKÉRT KÖZALAPÍTVÁNY. A HELYI BOLGÁR ÖNKORMÁNYZATOK TÁMOGATÁSÁVAL.

Публика всеки последен ден от месеца без юли и август. Ггговорен издател: Димитър Дуцуманов. жедакция: катяна Аристева, йетър йетров, Боника кютюнкова. Адрес на редакцията: Szerkesztőség: 1093 Budapest, Lónyay u. 41. Tel.: 216-4210. E-mail: bolgonk@bul.hu. Felelős kiadó: Czuczumánov Dimiter. Szerkesztőség: Kraszteva Tatjana, Petrov Péter, Tyutyunkov Mónika. Печатиница/Nyomda: PUBLICITAS. Цена/Ára: 50,-Ft Публикуваните материали изразяват мненията на техните автори. Батериали и снимки не се пазят и не се връщат! Всеки брой приключва на 15 число от месеца.

БЪЛГАРСКАТА ИКОНА ПРЕЗ XV–XVII ВЕК

В края на XIV в. България е завладяна от турците. Върху духовния и религиозен живот на българския народ е нанесен жесток удар. Стотици църкви са разрушени от поробителя или превърнати в джамии. Безброй икони са унищожени, а даже и изгорени от дълбоко вярващи християни, за да не бъдат осквернени и поругани от другояците. Строежът на нови църкви е забранен. Книжовници, духовници, художници и строители напускат българските земи. За културата и изкуството настъпват тежки дни. Сега българската държава и църква, организатори и покровители на изкуствата и духовния живот, вече не съществуват и условията за творчество и средствата за това изкуство трябва да бъдат обезпечени от народа. Затова то ще трябва в някаква степен да отразява и неговите вкусове, разбира се при пълно спазване на църковния канон.

От тези първи десетилетия на робството няма запазени икони, като че ли художественият живот е замрял. Но това е само привидно, временно явление. Традицията на църковното изкуство проявява изключителна устойчивост и гъвкавост и то скоро се съвзема.

Като най-ранен образец, от средата на XV в., е иконата „Св. Арсений“ от Рилския манастир. (Виж снимката!)

Тук маниерът на изграждане на образа е по-примитивен, на първо място изпъква линията и схематизма и се чувства по-самобитния и народностен характер на изкуство от югозападните български земи. Към края на същия век може да се отнесе и иконата „Христос Пантократор“ от Кремиковския манастир, от 1493 г. В този период може да се постави и известната икона от Бачковския манастир „Дейсис“ (Моление) от 1495 г.

Въпреки настъпилите дълбоки обществени промени след завладяването на страната от турците, иконите от XV в. в тематично и композиционно отношение показват, както отбелязахме, устойчивостта на традицията. Те в голяма степен носят много от представителността, строгостта и благородството на колорита на предишната епоха. Това се отнася особено за иконите от Несебър, като „Богородица Преблагodatна“ (Кехаритомени) от края на XV и началото на XVI в., „Разпятие Христово“, „Рождество Христово“, „Влизане в Йерусалим“, „Благовещение“, „Богородица Всевъзпявана“ (Панимнитос), всички от XVI в., „Христос на трон“ от 1603 г., „Христос Вседържител“ (Пантократор) от 1607 г., „Св. Йоан Кръстител“ от 1639 г., „Успение Богородично“, „Възнесение Христово“ от XVII в. и още много други, при които силата на традицията продължава да живее. Несебърските икони от XV–XVII в. показват не само едно устойчиво историческо продължение на голямото изкуство на XIV в., но и запазват най-характерните белези и благородно достойнство на религиозната живопис – строгост, величие, монументално внушение, хармония, извисеност и вътрешна дълбочина на образа. Но въпреки това, и най-вече във вътрешността на полуострова, както това видяхме при иконата на „Св. Арсений“ от Рилския манастир, в някои от тях се вижда известно огрубяване на линията и формата, пригъвяване на тържествеността и монументалността на композицията.

От втората половина на XVI в. Атонските манастири започват да оказват силно влияние върху цялостната религиозна живопис в България. В „История славянобългарска“ Паисий пише за един монах от първата половина на XVII в. на име Пимен от българския Зографски манастир в Атон, изкусен майстор на икони, който развил голяма дейност в Софийската епархия като живописец и строител.

Разрастването на градовете, развитието на търговията и занаятите и създаването на по-заможна прослойка от хора, създават и по-благоприятни условия за развитието на иконописата. От XVII в. са запазени редица икони като споменатите вече несебърски икони, още „Богородица Пътеводителка“ (Одигитрия) и „Св. Никола“ от В. Търново, „Св. Йоан Кръстител“ и „Дейсис с апостолите“ от Арбанаси и др., които продължават да носят характерните черти на старата традиция и икони като „Св. Никола“ от Враца, „Св. Йоан Кръстител“ от Рилския манастир и още много други, в които се долавя по-опростено третиране на образа и композицията. Появяват се орнаментирани рамки на иконите, метални обковки, композицията става по-разказвателна, илюстративна, обръща се по-голямо внимание на подробностите. Сега се рисуват и много житийни икони, появяват се по-примитивно рисувани икони, носители на по-искрени и първични чувства. Така иконописата ще стане по-популярна, по-разбираема, което ще проличи особено през следващия възрожденски период от развитието на българската икона.

Петър Петров